

Postbus 778
2300 AT Leiden
info@vrouwenrecht.nl
www.vrouwenrecht.nl

Aan de voorzitter en leden van de
Commissie voor Veiligheid en Justitie
van de Tweede Kamer
Postbus 20018
2500 EA 's-Gravenhage

Leiden, 11 mei 2016

Onderwerp: Wetsvoorstel strafbaarstelling misbruik prostitué(e)s die slachtoffer zijn van mensenhandel (34 091).

Geachte Kamerleden,

Binnenkort behandelt u het Initiatiefwetsvoorstel Strafbarestelling misbruik prostitué(e)s die slachtoffer zijn van mensenhandel (34 091) en het daarop ingediende amendement van GroenLinks. In dit amendement wordt “redelijkerwijs moet vermoeden” in de strafbepaling vervangen door “ernstige reden heeft om te vermoeden”.

In een eerdere reactie deden wij u al onze bezwaren tegen het wetsvoorstel toekomen.¹ Deze concentreerden zich op twijfels over de toegevoegde waarde van het wetsvoorstel, de handhaafbaarheid en uitvoerbaarheid en het risico op ongewenste negatieve neveneffecten.

Ons inziens worden deze bezwaren niet weggenomen met het voorgestelde amendement. Weliswaar betreft ‘ernstig vermoeden’ een zwaardere vorm van schuld, maar dit neemt ons inziens de eerder, niet alleen door ons maar ook door de Raad van State en de Raad van de Rechtspraak, aangevoerde bezwaren inzake handhaafbaarheid, voorzienbaarheid en uitvoerbaarheid, niet weg. Het blijft onduidelijk wat de reikwijdte van de bepaling is en wanneer een klant “niet anders kan dan zich bewust zijn van het slachtofferschap”. Hoe moet een klant bijvoorbeeld constateren dat er sprake is van ‘misbruik van uit feitelijke verhoudingen voortvloeiend overwicht’ of “misbruik van een kwetsbare positie”.

Daarbij wijzen wij er opnieuw op dat de indruk wordt gewekt dat signalen duidelijk zouden zijn, maar dat dit in de praktijk veel ingewikkelder en minder eenduidig ligt dan wordt gesuggereerd. Wij geven als voorbeeld de intake van sekswerkers zoals de politie Den Haag die doet. Op grond van deze intake kan een negatief werkadvies worden gegeven aan de exploitant m.b.t. de betrokken sekswerker. Los van wat wij van deze praktijk vinden, is indicatief dat een dergelijk advies pas na doorvragen en bespreking tot stand komt. De intake wordt door gecertificeerde rechercheurs gehouden, het is nooit een individueel besluit, maar moet met de teamleider worden besproken en er wordt niet met een signalenlijst gewerkt omdat die niet te geven is. Hieruit blijkt wel hoe moeilijk

---

¹ Brief Vereniging Vrouw en Recht Clara Wichmann dd 1 oktober 2015.

het is om een situatie in te schatten en dan praten we hier nog over ervaren en getrainde politiemensen.

Finland

Met betrekking tot de vergelijking met Finland merken wij nog het volgende op. Naar aanleiding van de constatering dat de oorspronkelijke strafbaarstelling van klanten niet behulpzaam was bij het bestrijden van mensenhandel,² heeft dit land de betrokken bepaling aangepast. Sinds maart 2015 zijn klanten strafbaar “who have been negligent by not recognising victims when they should reasonably have been able to conclude that the person selling sex was a trafficking victim”.³ Vooralsnog zijn er geen aanwijzingen dat dit enig positief effect heeft opgeleverd. Zelfs in tegendeel. Zowel hulpverleners als politie zijn uiterst kritisch en stellen zelfs dat de wet de strijd tegen mensenhandel eerder belemmert dan bevordert.⁴

Overigens zijn klanten die weten dat een sekswerker onder dwang werkt onder bepaalde omstandigheden al strafbaar op grond van art. 273f lid 1 sub 6 (opzettelijk voordeel trekken uit uitbuiting) of art. 242 resp. 246 Sr. (verkrachting of aanranding). Met betrekking tot dit laatste citeren wij:

*Het zal dan [...] gaan om extreme gevallen waarin de onvrijwilligheid duidelijk kenbaar is door een samenstel van zichtbare factoren, zoals de locatie, de aard van de mensen in de nabijheid van de prostituee, verwondingen van de prostituee en vooral het gedrag van de prostituee. Wanneer een prostituant de seksuele handelingen vervolgens uitvoert of ontvangt ondanks dat hij weet dat de prostituee de seksuele handelingen tegen haar wil ondergaat of uitvoert, en ondanks dat hij eveneens weet dat zij niet of moeilijk anders kan handelen doordat zij onder de macht staat van anderen, dan kan op basis van de rechtspraak tot de conclusie worden gekomen dat dit in beginsel valt binnen de werkingssfeer van art. 242 Sr en art. 246 Sr. Het gaat dan niet (alleen) om medeplegen, maar reeds om het zelfstandig plegen van de genoemde delicten.*⁵

Hier gaat het in feite dus om situaties die het wetsvoorstel beoogt aan te pakken!

Kortom, wij zien geen bewijs voor positieve effecten, terwijl het risico op negatieve effecten onverkort blijft bestaan. Te weten: afname van de meldingsbereidheid van klanten, een verdere criminalisering van de sector en, daarmee samenhangend, een verdere stigmatisering van sekswerkers. Onderzoek heeft inmiddels voldoende aangetoond dat juist stigmatisering en marginalisering leidt tot verhoogde kwetsbaarheid van sekswerkers voor dwang, geweld en discriminatie.

In dit kader verwijzen wij nogmaals naar het, op uitgebreid onderzoek gebaseerde, standpunt van Amnesty International.⁶ Het komt ons dan ook nogal wrang over dat het wetsvoorstel gepresenteerd wordt als positieverbetering van sekswerkers, temeer daar sekswerkers zelf daar geheel anders over

---

² National Rapporteur on Trafficking in Human Beings, Report 2014, Publicatoin 16, Ombudsman for Minorities, Helsinki 2014, p. 102.

³ GRETA, Report concerning the implementation of the Council of Europe Convention on Action against Trafficking in Human Beings by Finland, First evaluation round. Adopted 20 March 2015 Published 4 June 2015, GRETA(2015)9, p. 30, https://ec.europa.eu/anti-trafficking/sites/antitrafficking/files/greta_report_on_finland.pdf.

⁴ *Police specialist slams new prostitution laws*, http://yle.fi/uutiset/police_specialist_slams_new_prostitution_laws/8835566.

⁵ Kai Lindenberg, *Prostituant en strafrecht, Quickscan van de strafrechtelijke verantwoordelijkheden van de prostituant bij mensenhandel en minderjarigheid*, p. 77-78.

⁶ <https://www.amnesty.org/en/qa-policy-to-protect-the-human-rights-of-sex-workers/>;
<https://www.amnesty.org/en/latest/news/2015/08/global-movement-votes-to-adopt-policy-to-protect-human-rights-of-sex-workers/>.

denken. Wij verwijzen in deze naar de brief van Proud.⁷ Werkelijke emancipatie neemt de ervaringen en stem van sekswerkers serieus en betreft hen bij de ontwikkeling van beleid en wetgeving. Zij zijn immers de eersten die belang hebben bij een sector zonder dwang en uitbuiting.

Conclusie

Concluderend zien wij geen toegevoegde waarde van het wetsvoorstel. Het amendement neemt onze vrees niet weg dat het hier in hoge mate om symboolwetgeving gaat, waarvan weinig positieve effecten te verwachten zijn, terwijl het risico op negatieve effecten groot is.

Met vriendelijke groet,

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Swiebel', with a small flourish underneath.

Joke Swiebel

Namens de Vereniging Vrouw en Recht Clara Wichmann

---

⁷ Reactie PROUD op amendement GroenLinks klanten gedwongen prostituee, <http://wijzijnproud.nl/action/action13.html>.